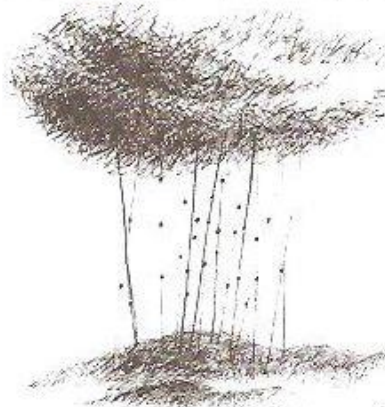

Milí přátelé,

Jistě dobře znáte ten pocit. Když se vám něco podaří, je to jako by vás někdo pohládl po duši. Nepodaří-li se něco, trápí vás to jako noční můra. Téma, které vám dnes chci předložit, mě sice jako noční můra netrápí, to bych skutečně přeháněla, ale jako nespravedlnost ji cítím.

Tim tématem je v pořadí pětadvacátá univerzita na Slovensku, maďarská. Na svém posledním zasedání její založení schválili poslanci slovenského parlamentu. Přestože zatím může fungovat jen jedna fakulta - teologická, bude mít tato univerzita fakulty tři s ročním finančním příspěvkem sto milionů korun. Jistě, je to pochopitelné, vždyť žádná jiná národnost v naší republice nemá zastoupení v Národní radě. Ale přece jen si myslím, že všichni jsme rovnoprávními občany tohoto státu, co koneckonců tvrdí i Ústava SR a že tedy stejná práva na vzdělání v mateřském jazyku by měli mít všichni. Nechej tu rozebírat těžkosti v zabezpečování výuky na rusínských a ukrajinských školách v severovýchodním koutu Slovenska, ale nedáť mi, abych

Blanka Votavová: Stromy.

Valerian

opětovně nepřipomněla, že čeština, česká literatura a česká historie se na žádné základní ani střední slovenské škole neučí ani jako fakultativní předmět. Přitom česká komunita na Slovensku je třetí nejpočetnější národnostní menšinou a také nejmladší, která sama není schopna organizačně zabezpečit institucionální výuku českého jazyka. Možná by o výuku na středních školách měli zájem i slovenští studenti, vždyť na českých vysokých školách v současnosti studuje více než 7 tisíc Slováků.

Na druhé straně je fakt, že požadavek na aspoň výběrovou výuku českých reálií nezvešel ani z jedné regionální organizace ČSnS. Je to pochopitelné, protože děti navštěvující základní či střední školy jsou většinou potomky již druhé generace Čechů, kteří v minulosti na Slovensko přišli, a většinou pocházejí ze smíšených slovensko-českých manželství. S českou národností se z těchto dětí identifikuje jen malé procento. Většinou se hlásí k národnosti slovenské a české kořeny vnímají často jako součást života generace předešlé, spíš jen deklarují pochopení pro českou kulturu. Kromě toho zájem rodičů o vzdělávání dětí v češtině je zřídka, vliv slovenského prostředí je příliš silný a svoji úlohu sehrává i to, že česká komunita nežije koncentrovaně na určitém území. V podobné situaci jsou Slovinci v České republice.

Když tedy vše vezmu v úvahu, pak mi vychází jediné. A sice, že finanční příspěvek, který ČSnS dostává od Ministerstva kultury SR, je skutečně jediný a ten je ještě krácen. Do přepočtu na jednoho člověka hlásícího se k české národnosti tedy již nespádají žádné další finance např. z kapitoly školství či jiných. Proto, když slyším informace o dvacáté páté univerzitě, cítím jakousi nespravedlnost.

Vám však přeji, abyste nepříjemné podzimní počasí přežili v pohodě.

Helena Mišková

Český premiér v Bratislavě

V předvečer 85. výročí vzniku Československé republiky na Slovensko přicestoval na dvoudenní návštěvu český premiér Vladimír Špidla. Na setkání s českými krajany si letos nemohl vybrat lepší místo než Památník česko-slovenské vzájemnosti na dunajském nábreží, kde spolu se slovenským kolegou Mikulášem Dzurindou položili kytice. Ceremoniál krátce před půl šestou večer se obešel bez slavnostních projevů a hymny, co spíše odpovídalo slovenskému vykladu této historické události jako významný či památný den, nikoliv však státní svátek. Škoda, že tato součást programu státní návštěvy nebyla předem veřejně oznámena, a tak jí kromě členů doprovodu obou premiérů a několika novinářů přihlížela jen skupinka českých krajanů, k nimž se tato informace dostala díky panu velvyslanci R. Slánskému.

Hned po položení kytic k ní český premiér zamířil, aby jim sdělil slibnou zprávu, že tolik očekávaná novela zákona o státním občanství by měla vyjít ve sbírce zákonů už v nejbližších dnech. S typickým nic neprozrazujícím úsměvem si poté potřásl rukou s přítomnými, přivítavě vyslyšel prosbu pana Dleštíka o zápis do kroniky a ještě se stihl věnovat i přítomným novinářům. Zřejmě nečekaná neformálnost českého premiéra jako by trochu zaskočila jeho slovenského partnera, ale záhy se i on s dalšími členy doprovodu přidal k debatujícím hloučku, k němuž se začali přidávat i další nic netušící chodci z protější strany ulice, po níž dál - jakoby se nic zvláštního nedělo - rachotily projíždějící tramvaje. Asi po patnácti minutách se politici rozloučili a odešli do nedaleké kavárny na další oficiální program. Ve slovenských médiích se znovu začalo hovořit o významu 28. října 1918.

Děkujeme, pane premiére.

JV

Česká depeše

* **PREZIDENT** Václav Klaus nesouhlasí s iniciativou svých protějšků z Německa a Polska, kteří ve společné deklaraci vyzvali k novému pohledu na evropské novodobé dějiny, vysídlování, vyhánění a útěků. Český prezident vzápětí varoval před takovým otevíráním citlivých otázek minulosti.

* **OCHOTU** Čechů k otevřenému diskuzi o všech otázkách, které jsou spojeny s palčivým tématem mnichovské dohody z roku 1938, demonstrovala v Praze mezinárodní konference historiků z Británie, Francie, Německa, Polska, Ruska, Slovenska a Česka. Velká část české veřejnosti tuto dohodu dosud vnímá jako zradu.

* **V PŘÍŠTIM** roce si Češi moc nepolepší. Podle odhadu mají reálné mzdy vzrůst jen o 2,5 procenta a důchodcům stoupne penze o 2 procenta. Počítá se však s tříprocentní inflací.

* **BÝVALÝ** tábor nucených prací Vojna v Lešetecích na Příbramsku se mění na Památník protikomunistického odboje. Otevřen bude v roce 2005. Tábor Vojna postavili v roce 1947 váleční zajatci, od roku 1951 byl pracovní-nápravným táborem většinou pro politické vězně, kteří pracovali v uranových dolech. Zrušen byl v roce 1961.

* **PRO KOREJSKOU** automobilku Hyundai Motor je Česká republika nejsilnějším kandidátem pro výstavbu nového závodu v Evropě. Měl by produkovat ročně nejméně 300 tisíc vozů a zaměstnat až 4 tisíce lidí.

* **POMNÍK** významnému českému chemikovi Ottovi Wichterlemu postaví na Petřínách Praha 6. Vědec během 2. světové války vynalezl technologický postup na výrobu punčoch z prvního českého umělého vlákna - silonu. Světový význam má jeho vynález hydrogelu, který umožňuje výrobu kontaktních čoček.

* **PODLE** zástupců nadace Život umělce dostanou hroby Jiřího Voskovce a Jana Wericha sousedci na Olšanských hřbitovech v Praze nový společný náhrobek, který budou tvořit dvě do sebe zaklesnuté desky s náhrobky ze slezské žuly. Na pořízení společného náhrobku nadace vyhlásila sbírku.

* **PO VSTUPU** české republiky do Evropské unie se zpřísní i podmínky pro řízení těžkých motocyklů. Nyní řídičský průkaz na motocykl s výkonem do 25 kilowat může uchazeč získat v 21 letech. Potom však bude muset mít aspoň tříletou praxi v řízení lehčích motorek, nebo na těžký stroj bude moci usednout až ve 24 letech.

28. říjen v ČR

Pětaosmdesáté výročí vzniku Československé republiky si v úterý připomínali lidé na mnoha místech České republiky. Setkání připomínající založení státu, který je již deset let minulosti, se většinou odehrávala u soch prvního československého prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka. Lidé přinášeli květiny, někde i zpívali hymnu, a společně tak dali najevo, že společenství Čechů a Slováků a demokratické ideály první republiky pro ně nejsou minulostí.

Špidla: Vztahy Čechů a Slováků se stále zlepšují

Česká republika a Slovensko se společně přihlásily k odkazu bývalého Československa a potvrdily si, že blízkost jejich vztahů nemusí v ničem ztratit ani po bližícím se vstupu obou států do Evropské unie. S takovým závěrem odjížděl v úterý 28. 10. premiér Vladimír Špidla z dvou denní návštěvy Slovenska.

Jak se Špidla svěčil na závěr návštěvy, největším zážitkem pro něj bylo společné položení kytic u Památníku vzniku Československé republiky na nábřeží Dunaje v předvečer 85. výročí vzniku ČSR. Při jednáních se slovenským protějškem Mikulášem Dzurindou, šéfem parlamentu Pavlem Hrušovským a prezidentem Rudolfem Schustrem si prý potvrdil, že pocit vzájemné sounáležitosti nebyl pouze formální. "Bylo pro mě velmi silným pocitem, že jsme si uvědomili - a ze všeho to bylo zřejmé - že ze slovenské strany je to myšleno upřímně," prohlásil poté, co vyjádřil příjemné překvapení, že vztahy Čechů a Slováků se stále výrazně zlepšují.

Premiéři také ocenili úroveň hospodářských vztahů. Dohodli se, že vydají společné memorandum, ve kterém zdůrazní vůli pokračovat v nadstandardní spolupráci i po integraci do Evropské unie.

Návštěvě ale jinak dominovalo ohlednutí za dosavadní spolupráci obou

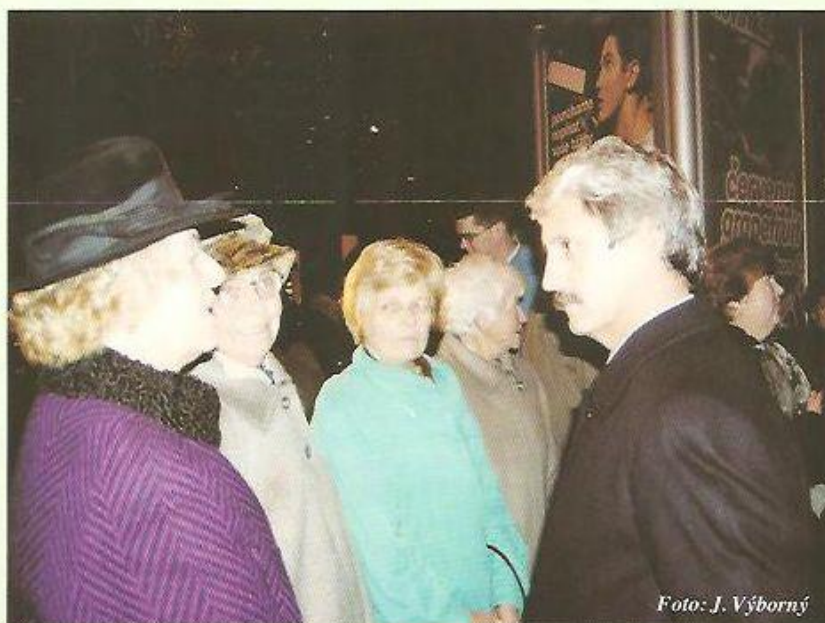

Foto: J. Výborný

národů a vzájemné přesvědčování o nadějných vyhlídkách do budoucna. "Československo bylo pro Slováky nejen věcí přežití, ekonomického nebo vzdělanostního pozdvižení. Tento stát se stal pro Čechy a Slováky skutečnou vlastí, vlastí, za kterou byli připraveni položit život a mnozí tak neváhali učinit," prohlásil Dzurinda před asi stovkou pozvaných hostů v bratislavské kavárně Muzeum, kde si premiéři v pondělí večer prohlédli výstavu fotografií ke společným dějinám a

zhlédli filmovou produkci s hudebním doprovodem.

Premiér Dzurinda také vyjádřil naději, že jeho země "povyší" výročí vzniku Československa z pamětního dne na státní svátek. Ubezpečil také, že se zasadí o "symbolické uznání" pro prvního prezidenta ČSR T. G. Masaryka, jehož připomínku zatím Bratislava postrádá. Nepotvrdil však, že to bude Masarykova socha, o které česká strana uvažuje jako o případném daru Slovensku.

Radio Praha